

2020-12-06

Till justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se;
ju.ema@regeringskansliet.se

Remissvar: En långsiktig hållbar migrationspolitik SOU 2020:54 (Ju2020/03215)

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är läkarkårens oberoende, vetenskapliga professionsorganisation, en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening. Vårt syfte är att verka för förbättrad hälsa och sjukvård genom att främja vetenskap, utbildning, etik och kvalitet.

SLS tar tillfället i akt att lämna synpunkter på *SOU 2020:54, En långsiktig hållbar migrationspolitik* som remitterats från Justitiedepartementet. SLS yttrande inriktas specifikt mot, och inskränker sig till, frågor som berör sjukdom och sjukvård i relation till vuxna personer som inte har permanent uppehållstillstånd eller är svenska medborgare, och som inte kan beviljas uppehållstillstånd enligt huvudgrunderna.

Synnerligen ömmande omständigheter

Kommittén föreslår att: om uppehållstillstånd inte kan beviljas på annan grund, ska sådant beviljas om det ”vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas” (10.4.1). Kommittén föreslår vidare att: ”ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska vara tidsbegränsat och gälla i 13 månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas ska vara tidsbegränsat och gälla i två år om inte en ansökan om permanent uppehållstillstånd kan beviljas” (10.4.2). Kommittén förtydligar att: ”För att ytterligare understryka att det är fråga om en reglering som aktualiseras efter skyddsprövningen och skiljer sig från denna bör omständigheter som är hänförliga till utlänningens person stå i fokus vid prövningen” (Sid 313). Kommittén resonerar: ”Det framstår inte som konsekvent att permanenta uppehållstillstånd ges i denna typ av undantagssituationer när utlänningar som får uppehållstillstånd enligt någon av huvudgrunderna beviljas tidsbegränsade tillstånd” (sid 315).

SLS anser: Svår sjukdom som hotar liv eller kan medföra varaktig svår funktionsnedsättning tolkar vi att enligt kommittén ska kunna hänföras till kategorin *synnerligen ömmande omständigheter* i vissa fall. SLS har under senare år (sedan den tillfälliga lagens ikraftträdande) uppmärksammat på stora svårigheter vid bedömningen av lämplig och möjlig medicinsk insats när personer utan permanent uppehållstillstånd drabbats av svår sjukdom där till exempel en transplantationsoperation är den enda livräddande medicinska insatsen. En organtransplantation innebär krav på livslång adekvat och avancerad medicinsk uppföljning för att fylla avsedd effekt för patienten. Utan sådan uppföljning och eftervård kommer organet att stötas av, och patienten att avlida. Transplantationsversamheterna behöver därför trygga sig med att adekvat uppföljning kan ordnas, och man efterfrågar olika typer av ”förhandsbesked” från vederbörande myndighet rörande personens möjligheter att få kvarstanna i landet, och därmed få tillgång till denna uppföljning, alternativt besked om till vilket land en eventuell avvisning kommer att ske (för att bedöma om tillräckligt kvalificerad eftervård är tillgänglig där). Sådana förhandsbesked kan inom ramen för gällande rätt och gällande praxis inte ges. Därmed blir det

omöjligt för ansvariga läkare att fatta ett välgrundat beslut om huruvida en person utan permanent uppehållstillstånd ska erbjudas operationen eller inte. Situationen är inte helt unik för transplantationsoperationer, utan gäller även vissa andra långsiktiga livräddande medicinska behandlingar, som till exempel vid behandling med ICD (Implantable Cardioverter Defibrillator). SLS förstår delvis logiken i kommitténs resonemang – att det är ”logiskt” att uppehållstillstånd grundade på *synnerligen ömmande omständigheter* bör vara temporära, därför att kommittén lämnar förslag om att uppehållstillstånd enligt huvudgrunderna också ska vara temporära. SLS vill dock med tydlighet påpeka det djupt problematiska med att uppehållstillstånd grundade på *synnerligen ömmande omständigheter* görs temporära, när dessa synnerligen ömmande omständigheter består av livshotande sjukdom som kräver avancerade medicinska insatser med livslång uppföljning. Ett temporärt tillstånd som innebär omprövning efter 13 månader löser på intet sätt det ovan beskrivna problemet, utan kan medföra att möjligheterna att rädda liv inte kan förverkligas.

SLS föreslår: Om de *synnerligen ömmande omständigheterna* är svår livshotande sjukdom där det i Sverige finns tillgång till avancerad vård som har goda chanser att medföra överlevnad och livskvalitet åt personen, bör den kommande lagstiftningens utformning ta hänsyn till att osäkerhet om personens/patientens framtida och kontinuerliga möjligheter till eftervård kan omöjliggöra vård.

Kommittén anför vidare att: det ska gälla kvalifikationskrav i form av att den sökande ska ha tillägnat sig till exempel språkkunskaper för att förlängda uppehållstillstånd ska beviljas. Detta ska även enligt kommitténs förslag gälla dem som beviljats uppehållstillstånd till följd av *synnerligen ömmande omständigheter*.

SLS anser: Det kan i praktiken vara omöjligt för en person som till följd av svår livshotande sjukdom genomgått omfattande medicinsk behandling (en transplantationsoperation) och konvalescens att uppfylla denna typ av kvalifikationskrav. Vederbörande har i normalfallet fullt upp med att rehabilitera sig till en fungerande vardag under årslånga perioder efter den avancerade medicinska insatsen, och bör inte åläggas ytterligare färdighetskrav. Det är orimligt att villkora en humanitär insats med ett kvalifikationskrav.

SLS föreslår: Om de *synnerligen ömmande omständigheterna* är svår livshotande sjukdom ska inga kvalifikationskrav av karaktären tillägnade språkfärdigheter resas på den sökande.

För Svenska Läkaresällskapet

Tobias Alfvén

Ordförande

Mikael Sandlund

Ordförande, Etikdelegationen